

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวิธีการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี การศึกษา 2537 จากโรงเรียน 99 แห่ง สุ่มตัวอย่างมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 80 แห่ง

ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มตัวอย่างตามตารางของ Robert V. Krejcie และ Daryle W.Morgan จำนวน 80 โรงเรียน ข้าราชการครูจำนวน 4,630 คน สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 354 คน

วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร มีขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 801 คนขึ้นไปในปีการศึกษา 2537 มีจำนวน 99 โรงเรียน
2. ทำการสุ่มโรงเรียนที่จะใช้ในการวิจัยโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 80 โรงเรียนและในแต่ละโรงเรียนกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Checklist)

มีคำถาม 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานและวุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist)

โดยเครื่องมือแบบตรวจวินิจฉัยองค์การ Profile of Organizational Characteristics หรือ POC ของ Rensis Likert ซึ่งผู้วิจัยแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษโดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ และรองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาและเนื้อหา รวมทั้งศึกษาเครื่องมือวิจัยของ สัม มิ่งคิ่ง และจากตำราของ อรุณ รักธรรม ทั้งนี้คิดเนื้อหาจากต้นฉบับ POC ของ Rensis Likert เป็นหลัก นำมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย จำนวน 51 ข้อ แบ่งตามลักษณะการปฏิบัติการ 8 ตัวแปร ดังนี้

1. กระบวนการด้านภาวะผู้นำ	5 ข้อ คือ ข้อ 1-5
2. พลังทางการจูงใจ	7 ข้อ คือ ข้อ 6-12
3. กระบวนการติดต่อสื่อสาร	14 ข้อ คือ ข้อ 13-26
4. กระบวนการอิทธิพล-ปฏิสัมพันธ์	6 ข้อ คือ ข้อ 27-32
5. กระบวนการตัดสินใจ	8 ข้อ คือ ข้อ 33-40
6. การกำหนดวัตถุประสงค์หน่วยงานและสิ่งการ	3 ข้อ คือ ข้อ 41-43
7. กระบวนการควบคุมการปฏิบัติงาน	5 ข้อ คือ ข้อ 44-48
8. การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และ การฝึกอบรม	3 ข้อ คือ ข้อ 49-51

คำถามแต่ละข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) มีทางเลือกเป็นข้อความพฤติกรรมที่ปรากฏในองค์การ 4 ลักษณะ แต่ละลักษณะแบ่งออกเป็นแบบบรรยากาศ 4 แบบ ดังนี้

1. แบบเผด็จการ (Exploitive Authoritative)
2. แบบเผด็จการแบบมีศิลป์ (Benevolent Authoritative)
3. แบบปรึกษาหารือ (Consultative)
4. แบบมีส่วนร่วม (Participative Group)

ผู้ตอบแบบสอบถามต้องเลือกตอบเพียงข้อความเดียว

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. แปลและเรียบเรียงจากเครื่องมือแบบตรวจวินิจฉัยองค์การ POC (Profile of Organizational Characteristics) จากหนังสือเรื่อง THE HUMAN ORGANIZATION: Its Management and Value ของ Rensis Likert

2. นำแบบสอบถามที่แปลและเรียบเรียงปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันดีเมธ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และภาษา

3. สร้างแบบสอบถาม นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหาความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องของสำนวนภาษา โดยยึดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

3.1 นักวิชาการด้านบริหารองค์การ 5 คน

3.2 นักปฏิบัติงานในองค์การ 4 คน

รวม 9 คน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

ศาสตราจารย์เสนาะ	ติเหาว์	คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย	ตันติเมธ	ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์	อุทัยรัตน์	ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.เวช	มงคล	สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
นายอนุกุล	เสียงพฤษวีลย์	สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
นายไพรัช	อรรถกามาหนัก	เลขาธิการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
นางปราณี	ชูแผน	ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
นายโกมินทร์	สังคะนอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
นายประสูร	ชาตะกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอมพนม อำเภอ บ่อทอง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ

นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ทำการปรับปรุงแก้ไข โดย
ความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัย แล้วใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 3 -29 มีนาคม 2538 โดยผู้วิจัยนำ
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักการศึกษารุงเทพ
มหานครเพื่อแจ้งไปยังสำนักงานเขต จำนวน 21 สำนักงานเขต ขอความร่วมมือต่อหัวหน้าเขต
เพื่อให้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 80
โรงเรียน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำและคำชี้แจงการตอบแบบสอบถามให้โรงเรียน
กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วให้ส่งคืนกลับไปยังผู้วิจัยทางไปรษณีย์
ตามสถานที่ที่ปรากฏบนหน้าซองเอกสารที่แนบไปพร้อมกับแบบสอบถาม จำนวน 56 โรงเรียน
ตามระยะเวลาที่กำหนด ส่วนอีก 24 โรงเรียนให้เก็บรวบรวมไว้ที่ฝ่ายธุรการของโรงเรียน
และผู้วิจัยไปติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 354 ฉบับ และได้รับคืนมาจำนวน 296 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 83.61 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 293 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
82.77

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจวิเคราะห์โดยการหาค่า
ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. คำถามเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การด้านการบริหารใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

2.1 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน การให้คะแนนในแบบสอบถาม กำหนดไว้ดังนี้

กำหนดให้ข้อความใน [ ] แต่ละข้อมีค่าคะแนน 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ยกเว้นคำถามข้อ 4, 5, 8, 11, 12, 15, 17, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 32, 35, 37, 38, 41, 42, 45, 49 และ 51 มีค่าคะแนนกลับกัน คือ 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

2.2 คำนวณหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นรายข้อ แล้วทำการวิเคราะห์ตัวแปรแต่ละด้าน

2.3 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแต่ละโรงเรียน

2.4 นำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ นำไปเทียบกับเกณฑ์ ตามหลักของ John W. Best (1981)

ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00-1.49 แสดงว่าเป็นบรรยากาศองค์การ แบบที่ 1

ช่วงคะแนน 1.50-2.49 แสดงว่าเป็นบรรยากาศองค์การ แบบที่ 2

ช่วงคะแนน 2.50-3.49 แสดงว่าเป็นบรรยากาศองค์การ แบบที่ 3

ช่วงคะแนน 3.50-4.00 แสดงว่าเป็นบรรยากาศองค์การ แบบที่ 4

2.5 วิเคราะห์ จำนวนโรงเรียน และค่าร้อยละ ของบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่

3.1 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย